

Jaarverslag 2019

Bomen planten!

In het jaar 2019 werden zowel in Den Haag als op regionaal, landelijk en internationaal niveau projecten voor het aanplanten van heel veel bomen gepresenteerd. Organisaties van zeer uiteenlopende aard als lokale bomenstichtingen, bewonersorganisaties, provinciale natuur- en milieufederaties, politieke partijen en een multinational energiebedrijf kwamen met initiatieven voor omvangrijke vergroening. Deze zijn veelal bedoeld als bijdrage aan de beperking van de klimaatopwarming. De uitvoering zal grotendeels vanaf 2020 zijn beslag moeten krijgen. Tegelijkertijd is een breed verzet ontstaan tegen grootschalige kap van bomen, die vooral is bedoeld als bijstook in de kolencentrales.

Bomen planten in Den Haag

BDH is uiteraard voorstander van vergroening van de stad en had daarvoor al gepleit in de inbreng voor de gemeentelijke coalitieakkoord van 2018. Zo had de BDH voorgesteld om 20.000 bomen te planten, die in de afgelopen jaren verdwenen waren als gevolg van bouwprojecten en aanleg van (bredere) wegen en niet herplant. Bovendien zou er zeker 10% meer oppervlakte groen nodig zijn (samenhang met actie Steenbreek). (zie ook hieronder in de paragraaf over overleg met het gemeentebestuur).

Daarnaast blijft BDH zich onverminderd inzetten voor behoud van Haagse bomen die gekapt dreigen te worden, vaak samen met andere organisaties en buurtbewoners. Belangrijkste acties zijn de voortgaande worsteling met de gemeente voor behoud van bomen naast Madurodam en op de Koekamp. Op sommige plaatsen in de stad zijn al successen geboekt waardoor bomen kunnen blijven staan.

Ook van andere zijden kwamen er boomplant-initiatieven die (mede) voor Den Haag relevant zijn. In de loop van 2019 lanceerden de provinciale natuur- en milieufederaties (en anderen) het 'Plan Boom'; in oktober ontvingen zij hiervoor een bijdrage van 10 miljoen Euro van de Postcode Loterij. Het plan voorziet in allerlei organisatorische en promotionele acties om aan te zwengelen dat samenwerkende vrijwilligers op niveau van buurt, gemeente en regio binnen enkele jaren de aanplant van in totaal 10 miljoen bomen in ons land realiseren. Het Plan-Boom financiert echter niet het plantmateriaal. Bij de uitvoering van het plan in onze stad speelt de stichting Duurzaam Den Haag een centrale rol. Met DDH is afgesproken dat BDH in 2020 Haagse locaties zal inventariseren waar

bomen geplant kunnen worden.

In het Haagse gemeentelijke Coalitieakkoord (VVD, D66, GL, CDA, PvdA) van december 2019 wordt de aanpak van het Groen Links-voorstel *Bomen maken de stad* omarmd. Om de stad van extra bomen te kunnen voorzien gaat men samen met bewoners, organisaties en bedrijven op zoek naar geschikte plantlocaties op particuliere terreinen. Dit nieuwe coalitiebeleid komt enigszins overeen met het Plan-Boom. Extra is wel dat de te planten bomen betaald worden door de gemeente. BDH verwelkomt dit onderdeel van het coalitieakkoord.

Het is dan ook opmerkelijk dat het in 2018 voor vergroening gereserveerde budget van jaarlijks 2,5 miljoen Euro niet wordt besteed aan extra straatbomen. Dit is te lezen in de Programmabegroting 2019 – 2022, waarin het aantal straatbomen gedurende die jaren gelijk blijft (prestatie indicatoren straatbomen). In de Programmabegroting 2020-2023 komen er in 3 jaar tijd wel 150 extra straatbomen bij (zie tabel met indicatoren) en 3.000 m2 groenareaal. Dat vinden we natuurlijk veel te weinig. De suggestie van de gemeente – *“als er mogelijkheden ontstaan voor extra aanplant, waaronder op particuliere terreinen, dan worden die zeker benut”*, verwijst mogelijk naar het initiatiefvoorstel van GroenLinks ‘*Bomen maken de stad*’, dat niet met naam en toenaam wordt genoemd in de programmabegroting. De intentie is vooralsnog boterzacht.

Acties voor boombehoud

Het Coalitieakkoord van najaar 2019 (VVD, D66, GL, CDA, PvdA) bevat ook een clause over boombehoud: we kappen alleen bomen als het aantoonbaar niet anders kan. Het akkoord 2019 komt wat dit betreft overeen met het Coalitieakkoord 2018 (Hart voor den Haag/Groep de Mos, VVD/D66/GL). Dat voorkwam echter niet dat de gemeenteraad in de zomer van 2019 bestemmingsplannen aanvaardde voor uitbreiding van Madurodam en de openlegging van de Koekamp. Deze plannen zullen beide gepaard gaan met ingrijpende bomenkap, zonder dat aangetoond is dat het echt niet anders kan. Over beide projecten had de raad eerder al positieve principebesluiten genomen, waarop de coalitiepartijen (waarvan sommige eerder in de oppositie) niet wilden terugkomen.

Koekamp

Het bestemmingsplan voor de Koekamp regelt dat het gebied veel meer dan tot nog toe wordt opengesteld en aangepast voor fietsverkeer en recreatie. De Koekamp is met het Haagse Bos

vanouds een lange groene long van de stad; de aantasting van de rust en het groen in dit gebied staat op gespannen voet met diverse beschermingsregelingen van rijk, provincie en gemeente. BDH heeft zich tijdens de voorbereiding in alle fasen waarin het mogelijk was verzet tegen de voornemens. BDH vroeg aandacht voor de zienswijze van cultuur- en natuurhistoricus Bert Maes, die de Koekamp (inclusief Hertenkamp) als zeldzaam voorbeeld van een zgn. boomweide bestempelde. Het bestemmingsplan werd niettemin vlak voor de zomervakantie aanvaard door de gemeenteraad. In september 2019 heeft de BDH samen met stichting SOS Den Haag beroep aangetekend tegen het vaststellen van het bestemmingsplan Koekamp. Vervolgens hebben BDH en SOS Den Haag eind oktober bezwaar aangetekend tegen de kapvergunning en de vergunning voor de in het plan voorziene brug over de waterpartij. Om voortijdige kap te voorkomen is ook een verzoek om een voorlopige voorziening ingediend bij de Rechtbank Den Haag. De rechtbank besloot dit verzoek te honoreren zodat de kapvergunning in afwachting van de beslissing op dat bezwaar werd geschorst. Er mocht daardoor niet eerder dan 6 weken na de beslissing op bezwaar worden gekapt. Eind 2019 was er nog niet op het bezwaar beslist en mocht er dus nog niet worden gekapt. BDH en SOS hebben besloten om zich te laten bijstaan door een advocaat. Om dit te kunnen betalen is een crowdfundingactie op touw gezet, die precies het minimaal gewenste bedrag opleverde.

Uitbreiding Madurodam

De omwonenden rondom Madurodam stelden samen met BDH in het najaar bij de Raad van State beroep in tegen het bestemmingsplan waarin de uitbreiding van Madurodam is vastgelegd. Tegelijkertijd werd ook een verzoek om een voorlopige voorziening (schorsing van het bestemmingsplan) ingediend, hangende de uitspraak in dat beroep. De omwonenden regelen zelf de financiering van de juridische bijstand.

Het beroep richt zich onder andere op het gedeeltelijk loslaten van de door de gemeente gestelde randvoorwaarden voor de uitbreiding, de stikstofdepositie, de tekortschietende compensatie en de PUK.

Het verzoek om een voorlopige voorziening is later weer ingetrokken nadat Madurodam en de gemeente verzekerd hadden dat er geen aanvragen voor omgevingsvergunningen waren te verwachten totdat op het beroep onherroepelijk is beslist. De behandeling van het beroep zelf zal naar verwachting in 2020 plaatsvinden.

Paleisplein

Het plan voor de 'vergroening' (opleuking) van het Paleisplein was in maart 2018 voor kennisgeving aangenomen door de gemeenteraad. Het vervolgens gerezen verzet van diverse personen en organisaties, waaronder BDH, tegen de kap van 5 lindebomen in dat kader was uiteindelijk succesvol. In mei 2019 bleek ook in de Commissie Leefomgeving van de gemeenteraad breed verzet te zijn gerezen tegen het voorgenomen kappen van de linden. Dit met verwijzing naar de hierboven al genoemde passage uit het coalitieakkoord van najaar 2018. Wethouder De Mos zegde in mei in de commissievergadering nader beraad toe. Na enkele weken schreef hij aan de commissieleden dat het toch te bezwaarlijk zou zijn om de plannen voor het Paleisplein af te blazen, mede gelet op de kosten van de voorbereiding van een nieuw plan. Vervolgens werden er ook twee kapvergunningen voor de linden gepubliceerd. Daarna groeide het verzet mede dankzij inzet van volhardende demonstranten Helga Fischer, Ada Fesevur en Willem Anker, alsmede omwonenden en winkeliers aan het Noordeinde en diverse fracties in de gemeenteraad. BDH en andere organisaties dienden bezwaarschriften in tegen de kapvergunningen.

Vóór het verstrijken van de bezwaartermijn kwam er een nieuwe brief van de wethouder. Hij meldde daarin dat nadere overweging had geleid tot het voornemen de vergunningen in te trekken en een nieuw planproces te gaan opstarten. De wethouder was in het college van B&W alsnog teruggefloten. Velen haalden opgelucht adem.

Bomen rond de Theresiakerk

De in onbruik geraakte Theresiakerk, op de hoek van de Apeldoornselaan en de Dierenselaan, met klooster en tuin, stond op de nominatie om gesloopt te worden ten behoeve van een nieuw te bouwen woningen met een parkeergarage en een supermarkt. Buurtbewoners kwamen hiertegen op door een bezwaar tegen de kapvergunning in te dienen. De BDH steunde de omwonenden: in de tuin staat onder andere een mooie en heel oude hoogstam-perenboom, die de status van monumentale boom zou verdienen. De commissie Leefomgeving van de gemeenteraad besprak dit en vroeg om een half jaar uitstel, om alsnog de gebouwen met het groen te redden via een beter plan. B&W gingen hierin mee. Toen de uitsteltermijn verstreken was zonder dat er een afgerond alternatief plan lag, wilden de bewoners verder uitstel bewerkstelligen. De zaak kwam opnieuw in de raadscommissie, die wederom het streven om te komen tot een alternatieve bestemming steunde. De gemeenteraad besloot daarom geen Verklaring Van Geen Bedenkingen voor dit project af te

geven. Bij nieuwe planvorming zal behoud van de huidige kerk uitgangspunt zijn en mogelijk zal de perenboom behouden kunnen blijven.

Haags Groen keurmerk

De BDH heeft vanaf de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018 tot aan het zomerreces van 2019 de stemmingen in de Haagse raad over groene onderwerpen in een tabel bijgehouden. In het najaar werd in samenwerking met Nico Schouten van platform 'Behoud Haags Groen' een tussenbalans opgemaakt. Deze toont hoe de raadsfracties van de verschillende partijen sinds de verkiezingen van 2018 hebben gestemd. Aangezien er een nieuw college gevormd ging worden, kwam dat overzicht goed van pas.

De Partij voor de Dieren bleek op de eerste plaats te staan met 9,5 punten, de Socialistische Partij op de tweede (met 9,3 punten) en de Haagse Stads Partij met 9,1 op de derde plaats. Beduidend minder groen bleken alle collegepartijen (tot medio december 2019 waren dat Hart voor Den Haag / Groep de Mos, VVD, D66 en GroenLinks). Deze haalden dikke onvoldoendes, evenals 6 oppositiepartijen. De cijfers variëren van 4,9 tot 2,4.

Overleg met het gemeentebestuur

Gesprekken met wethouders De Mos en Van Tongeren

Op 27 juni 2019 werd eerst kennisgemaakt met Richard de Mos, wethouder Economie, sport en buitenruimte. Hierbij vroeg BDH om een meer consequente toepassing van het beleidsvoornemen dat 'er geen boom omgaat, tenzij het aantoonbaar niet anders kan' uit het coalitieakkoord. Met de wethouder werd echter vooralsnog geen overeenstemming bereikt over de interpretatie daarvan. Het tweede onderwerp was het voornemen uit het coalitieakkoord-2018 om de stad te voorzien van extra bomen en groen (met bijbehorend budget). In het overleg bleek tot onze teleurstelling dat er nog geen plan van aanpak gereed was en evenmin een beeld van bestedingen voor de vergroening. We boden aan om berichten over bijvoorbeeld het planten van *nieuwe* bomen (dus geen vervanging van gekapte bomen) op onze Facebook-pagina en website te plaatsen, om zo een positief geluid te laten horen over het groenbeleid van de gemeente. Dit werd goed ontvangen, maar daarna bleef het oorverdovend stil.

Het laatste onderwerp was de bescherming van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur (SGH). Het college had een beleidslijn van vorige colleges geërfd om de SGH duurzaam in stand te houden en

waar mogelijk te vergroten en te versterken. De ophanden zijnde uitbreiding van Madurodam en de herinrichting van de Koekamp staan hier haaks op. De wethouder verschool zich achter het feit dat “er nu eenmaal een besluit is genomen”.

Aan het eind van het gesprek deelde BDH de voorlopige uitslag van de stemmingentabel over groene onderwerpen mee. De wethouder was er niet blij mee dat Hart voor Den Haag/Groep De Mos een onvoldoende scoorde, net als de overige coalitiepartijen.

Daarna sprak de BDH-delegatie met Liesbeth van Tongeren, wethouder Duurzaamheid. Zij bleek een terughoudende opstelling over bomenkwesties te hebben, aangezien haar collega De Mos over “de bomen” gaat. Volgens BDH gaan bomen en duurzaamheid juist hand in hand. De wethouder werd wel bereid gevonden om samen met de voorzitter van BDH een klimaatboom te planten in Laak, het stadsdeel waar zij wethouder van is. Ook aan Van Tongeren deelden wij de uitslag van de stemmingentabel mede. Zij was hier uiteraard evenmin blij mee en wees erop dat de coalitiepartijen altijd slechter scoren dan de oppositie. Volgens haar moeten we meer kijken naar collegebeleid dan naar stemmingen in de raad.

Overleg met ambtenaren van de ‘groene’ afdeling

Er vonden diverse gesprekken plaats over het boombeleid en -beheer en de instrumenten daarvoor. Onder andere bepleitte BDH een vergroening van het gemeentelijke beleid voor verkeer en ruimtelijke ordening. Een van de gesprekken diende voor de presentatie van hoofdlijnen van de nieuwe gemeentelijke bomennota die op stapel staat. In deze nuttige bijeenkomst bleek dat de (waarde van) de ecosysteemdiensten van bomen in toenemende mate een rol gaan spelen in het gemeentelijke beleid. Met de directeur Dienst Stadsbeheer is de BRUHO-beleidsketen aan de orde gesteld. Waarvan de letters de volgende betekenis hebben: B=Beleid, R=regelgeving, U=uitvoering, H=handhaving, O=organisatie (personeel en financieel). De keten is zo sterk als haar zwakste schakel. De organisatie is een cruciale factor, zo wel financieel als personeel. Een prachtig mooi beleid zal gedoemd zijn te mislukken indien er bijvoorbeeld onvoldoende gekwalificeerd personeel is en/of onvoldoende budget. Dat laatste is een groot knelpunt.

Populierenvervangingsplan

De BDH ontving herhaaldelijk mails van bezorgde bewoners over de populierenkap. Voorzitter Clara Visser ging samen met een gemeenteambtenaar en een bestuurslid van de wijkvereniging Sorghvliet

kijken naar de populieren nabij het Catshuis. Er bestond twijfel over de noodzaak tot kappen van deze bomen. Ze staan niet dicht op de openbare weg, in een tamelijk ontoegankelijk plantsoen. Saillant is dat er geen nieuwe bomen zullen worden terug geplant. Dit deed vermoeden dat er een andere reden in het spel is, namelijk de beveiliging van het Catshuis.

De BDH tekent in principe geen bezwaar meer aan tegen de kap van populieren, maar steunt desgevraagd ongeruste omwonenden. Maar al te vaak blijkt dat de desbetreffende populieren nog lang niet geroid hoeven te worden. Er worden door de gemeente alleen nog bewonersbijeenkomsten georganiseerd als er vijftig populieren of meer in een straat staan. De bewoners kunnen kiezen voor kandelaberen of rooien. De keuzemogelijkheid voor een minder ingrijpende snoei, waardoor de vervanging van de populieren meer gefaseerd kan worden, wordt niet geboden. Ook veilige bomen worden daardoor soms geroid.

Standplaatsverbetering

De Bomenstichting Den Haag pleit voortdurend voor betere standplaatsen van bomen. Tot nu toe geeft de gemeente hier weinig gehoor aan. Zo worden fietspaden soms geasfalteerd tot aan de stamvoet. Men realiseert zich nog onvoldoende dat wortelopdruk het gevolg is, met hoge kosten om de asfaltpaden te slijpen.

Voorzitter Clara Visser zag dat de fietspaden Scheveningseweg (zijde Zorgvliet) geasfalteerd zouden worden en nam foto's. De tegels lagen daarvóór nog uitstekend, zonder wortelopdruk. Dus zonder nut en noodzaak zijn de paden geasfalteerd, tot aan de stamvoet. Dit is in strijd met het beleid om betere standplaatsen te creëren voor bomen. BDH zond hierover een brief aan wethouders Van Asten (Verkeer) en de Mos (buitenruimte en bomen). Het antwoord van de Dienst Stedelijke Ontwikkeling (DSO) was nietszeggend. Opmerkelijk was dat DSO de groene afdeling niet had betrokken bij de beantwoording.

Vergroening van het Centrum van de stad

Over mogelijkheden voor vergroening van het Centrum van Den Haag zijn we tijdens een rondleiding geïnformeerd door enkele bewoners. Er bleken vele versteende locaties waar de Actie Steenbreek goed werk zou kunnen doen.

De Mient – herinrichting

BDH nam deel aan een schouw van de Mient in verband met de inspraakronde over de komende

vervanging van rioolbuizen, gepaard gaande met herinrichting. Samen met een gemeentelijke groenambtenaar, de stadsecoloog en de projectleider werden mogelijkheden tot behoud van meer bomen dan totnogtoe voorzien verkend. Inmiddels schreef Clara Visser een zienswijze waarin onder meer werd gewezen op de mogelijkheid van een uitzondering op de verwijderingsplicht voor de oude rioolbuizen die onder een bomenrij lopen. Hiermee zou een bomenrij kunnen blijven staan.

Verbetering website en informatievoorziening

Mogelijkheden voor optimalisering van de BDH-website en de inhoudelijke informatievoorziening hebben steeds onze aandacht. Zo is de website in de loop van 2019 met de webmaster (Willem Hanhart) in etappes nagelopen en verbeterd qua actualiteit, doorzoekbaarheid, aantrekkelijkheid e.d. Er is een eerste uitgebreide nieuwsbrief uitgebracht en dit zal mogelijk worden vervolgd met korte nieuwsflitsen.

Ook hebben we overwogen de in 2019 gesloten website (aanvankelijk onder de naam Laatmijstaan) over kapvergunningen onder te brengen bij die van de BDH of door derden te laten voortzetten. Die website bevatte een kaart met de locaties van Haagse bomen waarvoor aanvragen om kapvergunning zijn gepubliceerd en een link naar die aanvragen. Over de eventuele voortzetting is ook overleg geweest met de initiatiefnemer/beheerder Nico Schouten, die jarenlang in zijn eentje deze zeer nuttige maar tijdrovende werkzaamheid had volgehouden. Diverse opties werden en worden verkend.

Duurzame Markt

BDH was evenals in 2018 in oktober met een stand aanwezig op de Duurzame Markt in de Reinkenstraat. Hier gaven enkele vrijwilligers voorlichting over boomzaken en over het werk van BDH.

Boek over herinneringsbomen

Bij BDH is in 2019 gestart met voorbereidingen voor het uitgeven van een boekje over Haagse herinneringsbomen. Voorbeelden zijn de zogenaamde Koningslinden, geplant ter gelegenheid van de inhuldiging van een nieuwe Koning, en bevrijdingsbomen ter herinnering aan de bevrijding van Nederland na de tweede wereldoorlog. Zo mogelijk zal dit boekje verschijnen in 2020, ter markering van het eerste lustrum van BDH.